

Oikeuspalvelut

Liikenne- ja viestintäministeriö

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö 16.11.2016; LVM/2009/03/2016

LAUSUNTO

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt Liikenneviraston lausuntoa saaristoliikennettä koskevista asetuseräluonnoksista.

Liikennevirasto kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää kunnioittavasti seuraavaa.

1. Yleiset huomautukset luonnokseen valtioneuvoston asetukseksi saariston liikenne- ja kuljetuspalvelujen kohtuullisista maksuista

Liikennevirasto tukee asetusehdotuksista ilmenevää tavoitetta, jonka mukaan saariston yhteysalusliikenteen lähes täydellinen maksuttomuus kumottaisiin. Ottaen huomioon liikennepoliitikassa yleisesti hyväksytyyn periaatteen, jonka mukaan liikenteen käyttäjä vastaa liikkumisestaan aiheutuvista kuluista kokonaan ja enemmänkin (tieliikenne) tai ainakin osittain (raideliikenne), pelkästään saariston kehittämisen edistämiseksi annetun - lainsäädäntötekniisesti tietyllä tavalla vanhentuneen - lain 5 §:n 1 momentin nojalla tähän mennessä voimassa ollut yhteysalusliikenteen maksuttomuus on ollut huonosti perusteltu ottaen huomioon edellä mainittu käyttäjä maksaa -periaate.

Toisaalta voidaan todeta, että asetuseräluonnoksen vaikutusarvioinnit vaikuttavat jollain osin puutteellisilta ja niitä pitäisi täydentää ja kehittää. Esimerkiksi asetuksen elinkeinoelämälle kohdistuvien vaikutusten osalta kappaleessa 4.3 todetaan, että maksuton yhteysalusliikenne heikentää mahdollisuuksia kehittää markkinaehtoisia liikennepalveluja saaristomeren alueella. Käytännössä lienee epätodennäköistä, että maksuttomuuden poistaminen lisäisi markkinaehtoisia liikennettä. Ottaen huomioon liikennepalvelujen tarjoajien vähäinen määrä ja kokemukset siitä, että tarjouskilpailuissa on usein saatu eri reiteille vähän tai hyvin vähän tarjouksia, todennäköisempää on saatavilla olevien liikennepalvelujen huomattava supistuminen. Markkinaehtoisia liikennettä voisi kehittyä lähinnä vilkkaimmille reiteille kesän kysyntähuipun ajaksi.

19.12.2016

Yleisenä huomiona todettakoon vielä se, että yhteysalusliikenteen maksullisuuden palauttaminen olisi Liikenneviraston näkemyksen mukaan liikenteen tehokkuuden kannalta myönteinen toimenpide, koska maksuttomuuden on todettu aiheuttavan turhaa, todelliseen tarpeeseen perustumatonta liikennettä.

2. Yksityiskohtaiset huomiot luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi saariston liikenne- ja kuljetuspalvelujen kohtuullisista maksuista:

Asetusluonnoksen perustelujen kohdassa 1.1 todetaan, että saaristossa olisi noin 580 vakinaista asukasta, joita yhteysalusliikenteen reitit palvelevat. Suunnilleen sama luku todetaan perustelujen kohdan 4.2 ensimmäisessä kappaleessa, mutta saman kohdan toisessa kappaleessa todetaan, että noin puolet saariston 8700 asukkaasta tarvitsevat valtion järjestämiä liikenneyhteyksiä.

Perustelujen kohdassa 4.4 arvioidaan, että "koska maksut määriteltäisiin kohtuulliselle tasolle, niillä ei kuitenkaan arvioida olevan merkittävää vaikutusta saaristoalueen matkailumääriin tai alueen houkuttelevuuteen matkailukohteena". Liikenneviraston käsityksen mukaan näin suurten hinnanmuutosten merkitys yhteysalusliikennettä hyödyntävän saariston ja sisävesien matkailuun tulee olemaan merkittävä. Matkailijat ovat kuluneiden vuosien aikana tottuneet saariston yhteysalusliikenteen maksuttomuuteen. Saariston kesäasukkaiden maksutason määrääminen asetusehdotuksessa määritelle tasolle vaikuttaa joltain osin korkealta.

Lakia, johon johtolauseessa viitataan, olisi Liikenneviraston käsityksen mukaan hyödyllistä vielä arvioida. Saaristolain 15 §:n mukainen asetuksenantovaltuus koskee vain saaristolain täytäntöönpanoa koskevia tarkempia säännöksiä (sanamuotonsa mukaisesti). Aiemmin ei saaristolakia ole käytetty asetuksenantovaltuuden perusteena säädettäessä saariston yhteysalusliikenteestä. Viittaaminen saaristolaikiin vaatinee esittelyluvan maa- ja metsätalousministeriöstä. Myös elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista annetun lain 25 §:n käyttäminen asetuksenanto-perusteena vaikuttaa virheelliseltä.

Liikenneviraston käsityksen mukaan saariston yhteysalusliikenteen maksuista tulisi säätää valtion maksuperustelain 8 §:n perusteella, kuten liikenneministeriön ja myöhemmin liikenne- ja viestintäministeriön asetuksissa säädettiin vuosina 2007, 2005, 2004, 2003 ja useana vuonna sitä aikaisemmin. Koska elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset hallinnolliselta kannalta toimivat työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa, yhteysalusliikenteen maksullisuutta nyt palautettaessa maksuista tulisi Liikenneviraston näkemyksen mukaan säätää työ- ja elinkeinoministeriön antamalla asetuksella.

Asetusluonnoksen 3 § vaikuttaa jossain määrin ongelmalliselta. Asetuksen kohdasta jää epäselväksi, onko viimekätinen toimivalta päättää maksutasosta ja paljousalennuksista Liikennevirastolla vai Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella. Liikenneviraston käsityksen mukaan toimivaltaa päättää maksutasosta ei yleensä aseteta kahdelle organisaatiolle määrittelemättä sitä, millä taholla on lopullinen päätösvalta.

Yksityiskohtaisissa perusteluissa nuorten alennusryhmäksi on merkitty 7-11 vuotta ja maksutaulukossa se on 7-16 vuotta.

LIVI/7216/00.03.02/2016

19.12.2016

Asetusluonnos ei sisällä säännöksiä yhteysalusliikenteen lippu- ja maksujärjestelmistä. Liikennevirasto katsoo, että yhteysalusliikenteessä vuosina 2016-2018 käytettäväksi aiottu lippu- ja maksujärjestelmä tulisi suunnitella huolella.

3. Lausunto luonnokseen valtioneuvoston asetukseksi saaristoliikenteen tukemiseksi myönnettävistä avustuksista annetun asetuksen 3 §:n muuttamisesta

Kuten edellä 2 kohdassa on lausuttu, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset toimivat hallinnolliselta kannalta työ- ja elinkeinoministeriön alaisuudessa. Tämän vuoksi yhteysalusliikenteen maksullisuutta nyt palautettaessa maksuista tulisi myös tämän asetuksen osalta säätää työ- ja elinkeinoministeriön antamalla maksuasetuksella.

Kyseessä oleva asetus on annettu ennen nykyisen valtionavustuslain säätämistä, ja sen rakenteellinen modernisointi olisi mahdollisesti tarpeen. Liikennevirasto siten kannattaa kyseisen asetuksen mukaisen liikenteen jatkumista, koska liikenne on erityyppistä kuin ensin mainitun asetuksen mukainen liikenne.

Johtaja

Laura Kuistio

Lakimies

Pekka Kouhia

Tiedoksi:

kirjaamo
Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus